

Weg uit de klei,

Vijf lessen van een raadslid

U bent sinds kort raadslid. U bent ambitieus, want de zorg in uw omgeving moet beter! Burgers zijn ontevreden over de hulp bij het huishouden, de jeugdzorg blijft een zorgenkindje, de druk op het verpleeghuispersoneel neemt toe en de spoedeisende hulp in het streekziekenhuis staat onder druk. Kortom, het is úw tijd om aan te pakken.

- Hoe ziet het raadswerk in het sociaal domein eruit?
- Waar moet een nieuw raadslid zoal voor oppassen?
- Op welke manier kunt u wél het verschil gaan maken?

...maar dan komt bureaucratie-machinerie op u af.

Week 1

Een informatieavond over de zorginkoop, want in uw regio ontwikkelt men een nieuw inkoopmodel voor de Wmo en dat moet technisch toegelicht worden. Misschien mag u zelfs een opinie geven, maar het mandaat ligt bij het college. En B&W kan de aanbesteding niet meer stoppen, omdat er 'nu eenmaal' deadlines zijn.

Week 2

Een regionale bijeenkomst over de ontwikkelingen in de jeugdzorg, want het regionale samenwerkingsverband wil de nieuwe raadsleden laten kennismaken met de jeugdhulp, de lichte vormen, de specialistische vormen, de doorverwijzers.

Week 3

Een introductie in de financiële aspecten van het sociaal domein. Veel jargon en afkortingen: de integratie-uitkering Sociaal Domein, de 'gebundelde uitkering' BUIG, de aanstaande decentralisatie van de budgetten voor beschermd wonen. Zo langzamerhand begint het te duizelen...

Week 4

Kennismaking met de vertegenwoordigers van cliënten in uw gemeente. De cliëntenraad en de participatieraad komen langs. Eindelijk weer eens verhalen van inwoners! Maar ook hier hoort u toch weer veel jargon. Cliëntenvertegenwoordigers lijken soms wel een (semi)professional...

In werkelijkheid overkomt u dit natuurlijk niet allemaal in die eerste paar weken. Maar raadsleden die de afgelopen vier jaren al in de gemeenteraad zaten - zoals ik - zullen niet gek opkijken van deze schets. Als raadslid word je overspoeld met informatieavonden en technocratisch aangevlogen beleidskaders. En met voldongen feiten, omdat 'we dit in de regio zo met elkaar hebben afgesproken'. Daarom geef ik mijn nieuwe collega-raadsleden in het land hieronder graag vijf lessen mee die ik de afgelopen raadsperiode heb geleerd.

Les 1

Raadsleden besteden gemiddeld zo'n 16 uur per week aan het raadswerk. De vergoeding is niet om over naar huis te schrijven, maar ik vind dat geen probleem. Je vervult een maatschappelijk relevante rol en dat geeft mij voldoende motivatie. De vraag is, hoe zorg je ervoor dat je écht een verschil maakt? Je moet als raadslid stevig in je schoenen staan om niet verzwolgen te worden in vergaderstukken, fractievergaderingen, commissies, informatiesessies en raadsvergaderingen. Wees daar alert op als raadslid en als fractie. Sta af en toe met de griffier stil bij de stroom aan vergaderingen en stukken. Doen we nog de goede dingen? Doen we de dingen nog goed?

Les 2

Stel aan het begin van de raadsperiode nog eens vast waarom u zich verkiesbaar hebt gesteld voor de gemeenteraad. En wat u nu als verkozen raadslid wilt bereiken. Reflecteer hier ook later regelmatig op. Dit kunt u voor uzelf doen, maar nog mooier is het om er in fractieverband over te praten. Richt u op de maatschappelijke thema's die ertoe doen. Wat is nu echt belangrijk in uw gemeente en wat zijn de effecten van het gemeentelijk beleid? Denk aan thema's als gezondheid, participatie, eenzaamheid en armoede. Of de beschikbaarheid van voldoende woningen voor kwetsbare groepen, zorg op maat en de ervaren leefbaarheid. Waar u ook voor gaat, dit is de crux: breng focus aan en maak uw eigen agenda.

Les 3

Blijf weg uit de kleilaag van beleidsregels en inkoop. Wethouders en beleidsambtenaren willen u oprecht graag betrekken bij hun werk, maar dit is hún werk. Zij moeten de systemen zo inrichten dat het maatschappelijk rendement goed is en de inwoners goed worden geholpen. Dus duik niet het systeem in - want dan verzuipt u - maar duik in de maatschappelijke effecten van het beleid. Heeft het college de effecten nog niet in beeld? Vraag dan om monitoring van de maatschappelijke opgaven en wat het beleid daaraan bijdraagt.

de modder in

Les 4

Heb aandacht voor de uitvoering. Hoe zijn de effecten van het beleid in de praktijk? Kunnen loketmedewerkers en professionals hun werk goed doen? Worden ze hier voldoende in ondersteund? In de uitvoering wordt beleid gemaakt of gebroken. Onderschat dat niet, maar leer ervan. Dit lukt niet alleen via monitoring, dashboards of technische toelichtingen in raadscommissies. Ook een dialoog met de praktijk is noodzakelijk. Organiseer daarom gesprekken met loketmedewerkers, consultants, hulpverleners enzovoort. Ken hun verhalen, dilemma's en successen.

Les 5

Laat u zich niet inperken! In wettelijke zin gaat de gemeente niet over de thuiszorg, de ziekenhuiszorg of over de langdurige zorg in uw gemeente. Maar u bent als raadslid vertegenwoordiger voor alle inwoners. Ga in gesprek met organisaties in uw gemeente, ook als ze buiten de wettelijke scope van het gemeentelijk sociaal domein actief zijn. Spring over de wettelijke schotten tussen Wmo, Wlz en Zvw en voer het gesprek met bestuurders van - bijvoorbeeld - het ziekenhuis en de woningcorporatie. Dus met de basale voorzieningen, cruciaal voor de inwoners en de leefbaarheid in uw gemeente.

De organisaties in kwestie zullen u serieus nemen en het waarderen dat u aandacht voor ze hebt. Zodat u samen kunt bespreken hoe u het voor de burger beter kunt maken.

Dieger ten Berge

Dieger ten Berge is sinds 2014 raadslid voor het CDA in de gemeente Rijssen-Holt en lid van de commissie Gezondheid en Welzijn van de VNG. In het dagelijks leven is Ten Berge zelfstandig adviseur in het sociaal domein, verbonden aan jlb Lorenz.

- Waak voor de bureaucratie-machinerie en vraag u steeds af: doen we de dingen nog goed?
- Maak uw eigen agenda en breng focus aan in het raadswerk.
- Loop niet vast in de klei van beleidstechniek en inkoopmodellen. Het gaat om de maatschappelijke opgaven en de effecten van beleid.
- Leer van de lessen in de uitvoering. Ga de dialoog aan met praktijkmensen en faciliteer hun werk.
- Spring over wettelijke schotten heen en spreek met alle relevante maatschappelijke organisaties. Ook buiten het 'formele' sociaal domein.